

I. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Басиста І. В.,
доктор юридичних наук, професор
в.о. завідувача кафедри
кримінально-правових дисциплін
та оперативно-розшукової
діяльності факультету № 3
(м. Івано-Франківськ) Національної
академії внутрішніх справ

ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ УКЛАДЕННЯ УГОД ПРО ПРИМИРЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Дана публікація покликана пролити світло на ті практичні проблеми, що виникають у процесі досудового розслідування та судового розгляду у кримінальних провадженнях, коли вирішується питання про укладення чи вже укладено угоду про примирення.

Ключові слова: слідчий, досудове розслідування, медіація, угода про примирення, процесуальне рішення, судова практика, тлумачити, колізії, прогалини.

Данная публикация призвана пролить свет на те практические проблемы, которые возникают в процессе досудебного расследования и судебного разбирательства по уголовным производствам, когда решается вопрос о заключении или уже заключено соглашение о примирении.

Ключевые слова: следователь, досудебное расследование, медиация, соглашение о примирении, процессуальное решение, судебная практика, толковать, коллизии, пробелы.

Інститут угод у кримінальному провадженні є новацією чинного КПК України, яка в процесі власної апробації нашттовхнула на низку перешкод. По-перше, це недосконалість самих процесуальних норм, які регламентують порядок укладення угод у кримінальному провадженні та, власне, особливості судового розгляду таких проваджень. По-друге, це відсутність закріпленого у КПК України учасника кримінального провадження із власним процесуальним статусом, який повинен не лише формально підійти до укладен-

ня угоди про примирення, а й вичерпати конфліктну ситуацію, що виникла, як результат вчинення кримінального правопорушення. По-третє, що як на мене, взагалі створює безпрецедентну ситуацію, це суб'єктивний підхід до інституту угод у кримінальному провадженні з боку слідчих, прокурорів, суддів, а що найгірше – різне тлумачення такої ситуації Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ та Верховним Судом України.

На недосконалість процесуальних норм, що унормовують інститут угод

у кримінальному процесі, у своїх публікаціях вказувала значна кількість процесуалістів, зокрема, неодноразово, автор цієї публікації.

Метою даної статті є означення колатих проблем, які виникають у процесі досудового розслідування та судового розгляду у кримінальних провадженнях, коли вирішується питання про укладення чи вже укладено угоду про примирення.

Що ж стосується запровадження до переліку учасників кримінального провадження медіатора, то з цього приводу науковці у своїх працях обстоюють дві протилежні позиції, зокрема, щодо необхідності та доцільності запровадження такого учасника і навпаки.

Як мені видається, такий учасник є вкрай необхідним для кримінального провадження. Так як стан справ у цій царині наразі є, м'яко кажучи, незадовільний та хиткий. Захисники цих повноважень на себе не прагнуть перебирати, хоча КПК їх частково уповноважив щодо такої діяльності, а слідчі, порушуючи заборону КПК з 2012 року по сьогоднішній день, в окремих випадках, продовжують виступати неформальними, «завуальованими» ініціаторами угод про примирення.

Мистецтво особи, яка примирює сторони – медіатора, полягає в тому, щоб допомогти людям знайти спільну платформу для дій, дійти згоди, знайти конструктивні шляхи для руху вперед. Мартін Райт також виділяє таку рису, яка апріорі властива і характерна для справжнього, а не формального примирення, як відновлення поваги. На його думку, яка, з мого погляду, заслуговує уваги, правильним шляхом для такого результату є роздуми над тим, що відбулося (що це дійсно кримінальне правопорушення) та винесення для себе життєвих уроків. Цим правильним шляхом, який є запорукою істинному виправленню, порушник зможе пройти за активної участі медіатора, відвідуючи примирювальні зустрічі-конференції. Мартін Райт підкреслює, що порушника запрошує медіатор на таку зустріч не од-

ного, а спільно із тими людьми, які є для нього авторитетними. Порушник розповідає про те, що він накоїв, а потім він вислуховує потерпілого. Як правило, у порушника виникає почуття сорому, а у потерпілого, відповідно, – розуміння і прощення, також потерпілий погоджується на репарацію з боку порушника для згладження провини. Таким чином, потерпілий позбувається своїх негативних відчуттів. Усі присутні спільно виробляють план дій в контексті репарації. Такий сором ще називають «реінтегруючим». Саме медіатор повинен володіти навичками стимуляції цих процесів [1, с. 227, 233–235].

Чи реалізується хоча б один із вказаних елементів примирювальних процедур у кримінальному провадженні, на жаль, здобуті мною результати при проведенні дослідження емпірики підтверджують, що практично ні. Тобто, формалізм при укладенні угод про примирення зводить істинну сутність цієї процедури нанівець і першопричиною такого стану речей є відсутність медіаторів у кримінальних провадженнях.

Щодо відсутності єдиної судової практики, однакових підходів до розуміння інституту угод у кримінальних провадженнях, свідчать полярні позиції Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та Верховного Суду України.

Для прикладу, у постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод», на підставі проведеного узагальнення судової практики, було констатовано, що суди загальної юрисдикції в окремих випадках допускають неоднакове та неправильне застосування положень Кримінального процесуального кодексу України при здійсненні проваджень на підставі угод, тому з метою уникнення неоднозначного тлумачення норм закону в судовій практиці та запобігання

помилкок, діючи відповідно до п. 2 частини другої ст. 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ практично на 14 сторінках надав тлумачення щодо порядку діяльності при здійсненні судами кримінального провадження на підставі угод.

Положення означеної постанови принаймні «відкрили очі» слідчим, прокурорам і суддям на масштаби наявної проблематики та порядок їхньої діяльності в рамках вимог чинного КПК України.

Так, Пленумом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, серед іншого, визначено наступні досить важливі аксіоми:

- угода про примирення може бути укладеною з юридичною особою (потерпілим), незалежно від її організаційно-правової форми та форми власності, за умови заподіяння останній кримінальним правопорушенням майнової шкоди. Представляє інтереси останньої у разі заподіяння кримінальним правопорушенням такої шкоди, в тому числі під час укладення угоди, представник юридичної особи (керівник юридичної особи, інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за дорученням керівника юридичної особи за довіреністю на представництво, а також особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні, згідно з укладеною з нею угодою на представництво). До матеріалів кримінального провадження мають додаватися копії заверених належним чином документів, що підтверджують правомочність конкретної особи представляти інтереси першої, а в угоді, так само як і в судовому рішенні за результатами її розгляду, у вступній/резольютивній частині при посиланні на представника слід зазначати вид цих документів;

- угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. У такому випадку угода укладається за участю законних

представників і захисників неповнолітніх. При цьому якщо неповнолітній досяг шістнадцятирічного віку, він має право укласти угоду про примирення самостійно, але за наявності згоди його законного представника. Якщо ж неповнолітній не досяг шістнадцяти років, угоду про примирення за його згодою укладає законний представник неповнолітнього. Про надання згоди неповнолітнім, його законним представником у наведених вище випадках обов'язково має бути зазначено в угоді про примирення та засвідчено їх підписом. Укладення угоди у випадку, якщо неповнолітній заперечує проти такої угоди, не допускається. Такий підхід слід використовувати і тоді, коли укладається угода про визнання винуватості з неповнолітнім підозрюваним/обвинуваченим;

- у кримінальному провадженні щодо тяжких та особливо тяжких злочинів угода про примирення не укладається, за винятком кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, яке здійснюється щодо кримінальних правопорушень, визначених ст. 477 КПК України. Не допускається укладення угоди про примирення, незалежно від ступеня тяжкості вчиненого діяння, у кримінальному провадженні щодо уповноваженої особи юридичної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється кримінальне провадження щодо юридичної особи, визначення поняття якої міститься у п. 1 примітки до ст. 96³ КК України;

- особи, які брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення у кримінальному провадженні, не можуть бути допитані як свідки щодо обставин, які стали їм відомі у зв'язку з участю в укладенні та виконанні угоди про примирення (п. 8 ч. 2 ст. 65 КПК України);

- сторони угоди (незалежно від її виду) зобов'язані, крім іншого, узгоджувати міру покарання та звільнення від його відбування з випробуванням (якщо домовленості щодо такого звіль-

нення мали місце та сторони дійшли згоди). Домовленості сторін угоди при узгодженні покарання не мають виходити за межі загальних та спеціальних засад призначення покарання, встановлених законом України про кримінальну відповідальність. Зокрема, сторони мають узгоджувати покарання, враховуючи:

а) положення пунктів 1–2 частини першої ст. 65 КК України, тобто 1) у межах, встановлених санкцією статті (санкцією частини статті) Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за вчинений злочин, за винятком випадків, передбачених частиною другою ст. 53 КК України, та 2) відповідно до положень Загальної частини КК України. Зокрема, у випадку, коли в санкції статті (санкції частини статті), що передбачає відповідальність за вчинений злочин, не встановлено мінімальної межі покарання, сторони мають виходити із положень розділу X Загальної частини КК України;

б) ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання (п. 3 ч. 1 ст. 65 КК України). За наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного, сторони угоди з огляду на положення ст.ст. 65, 75 КК України мають право, використовуючи положення ст. 69 КК України, узгоджувати: а) основне покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України, або б) інше основне покарання, більш м'який його вид, не зазначений у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК за цей злочин; в) не визначати додаткове покарання, передбачене у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України як обов'язкове, за винятком випадків, встановлених частиною другою ст. 69 КК України.

Врахування означених вимог кримінального закону має бути відображено

у змісті угоди, а узгоджена міра покарання повинна мати конкретний вираз [2].

Поряд із цими та іншими прогресивними положеннями у пункті 19 зазначеної постанови міститься уточнення про те, що, приймаючи рішення щодо затвердження укладеної між сторонами кримінального провадження угоди, суд, крім зазначеного вище, має враховувати, що у кримінальних правопорушеннях, де основним безпосереднім об'єктом виступають публічні інтереси (зокрема немайнові), а спричинена конкретним фізичним чи юридичним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, укладення угоди про примирення не допускається. Зокрема, затвердження таких угод не допускається у справах про злочини, передбачені розділом I «Злочини проти основ національної безпеки України»; розділом VII «Злочини у сфері господарської діяльності»; розділом VIII «Злочини проти довкілля»; розділом IX «Злочини проти громадської безпеки»; розділом XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту»; розділом XII «Злочини проти громадського порядку та моральності»; розділом XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення»; розділом XIV «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації»; розділом XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян»; розділом XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (окрім того, не може укладатися угода про примирення щодо злочинів, спеціальним суб'єктом яких є службова особа, але які містяться в інших розділах КК (наприклад, діяння, передбачені частиною другою ст. 189 та частиною третьою ст. 229 КК України); розділом XVIII «Злочини проти правосуддя»; розділом XIX «Зло-

чини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)»; розділом XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини КК. Водночас у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення в разі вчинення означених кримінальних правопорушень угода про примирення може бути укладена.

У разі якщо до суду надійшла угода про примирення, однією зі сторін якої (потерпілим) є юридична особа публічного права та в змісті якої, незважаючи на визнання факту заподіяння винним юридичній особі майнової шкоди і визначення її розміру, замість встановлення строку її відшкодування наведено перелік дій, не пов'язаних із відшкодуванням шкоди, які підозрюваний чи обвинувачений зобов'язаний вчинити на користь потерпілого, або якщо розмір шкоди взагалі не визначено, суд має відмовити у затвердженні угоди про примирення на підставі п. 2 частини сьомої ст. 474 КПК України.

Аналогічне правило слід застосовувати і тоді, коли однією зі сторін угоди про примирення (потерпілим) є юридична особа приватного права, створена державою (ч. 3 ст. 167 ЦК України), Автономною Республікою Крим (ч. 3 ст. 168 ЦК України) чи територіальною громадою (ч. 3 ст. 169 ЦК України), а також якщо одним із засновників юридичної особи приватного права є фізична чи (та) юридична особа, а іншим – держава, Автономна Республіка Крим чи територіальна громада.

У випадках коли у кримінальному провадженні одночасно вбачаються підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із примиренням винного з потерпілим, передбачені ст. 46 КК України, та для призначення обвинуваченій особі покарання на підставі угоди між потерпілим і підозрюваним/обвинуваченим (надійшла укладена між сторонами угода про примирення), суд, враховуючи, що

стаття кримінального закону, яка передбачає таке звільнення від кримінальної відповідальності, має імперативний (обов'язковий) характер, а також беручи до уваги встановлені обставини, повинен:

1) за наявності підстав для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням обвинуваченого з потерпілим (вчинення першим злочину невеликої тяжкості чи з необережності – злочину середньої тяжкості вперше, відшкодування обвинуваченим потерпілому завданих збитків чи усунення заподіяної шкоди, а також дійсного примирення з останнім, про що свідчить, крім іншого, згода потерпілого на звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності на цій підставі) та згоди обвинуваченого на таке звільнення і закриття провадження з таких підстав – відмовити згідно з п. 3 частини сьомої ст. 474 КПК України у затвердженні угоди про примирення та звільнити обвинуваченого від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК України;

2) за наявності підстав для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням обвинуваченого з потерпілим, у разі якщо потерпілий заперечує проти такого звільнення, оскільки результатом його примирення з обвинуваченим є укладена між ними угода, в якій визначено конкретне покарання або зазначено про звільнення від його відбування з випробуванням, перевіривши угоду на відповідність вимогам КПК, за відсутності підстав для відмови в її затвердженні – ухвалити вирок, яким має затвердити угоду і призначити узгоджену сторонами міру покарання [2].

Здавалося б таке тлумачення касаційної інстанції є аксіоматичним, адже слідчі, прокурори та судді повинні дотримуватися єдиної судової практики. Однак 31 березня 2016 року Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України висловила протилежну позицію щодо окремих положень аналізованої вище постанови Пленуму Вищого

спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Зокрема, у постанові наголошено, що примирення є комплексним, міжгалузевим інститутом кримінального та кримінального процесуального законодавства, спрямованого на задоволення/відновлення прав потерпілого та заохочення позитивної посткримінальної поведінки суб'єкта злочину. На забезпечення дієвості правових механізмів інституту примирення, його цілей і мети впливають «складні» зв'язки між принципами публічності та диспозитивності. Норми статей 468 і 469 КПК України в поєднанні з положеннями п. 7 ст. 474 КПК України є втіленням основних цінностей інституту примирення. Тому при визначенні того, чи можна укласти угоди про примирення між потерпілим та обвинуваченим щодо злочинів невеликої тяжкості – двооб'єктного (багатооб'єктного) злочину (частина перша ст. 286 КК України), суд має керуватись не тільки формальними вимогами цих норм щодо видів угод про примирення і класифікацію злочинів, щодо яких такі угоди можуть укладатися, а чітко дотримуватись їх засадничих принципів. Враховуючи високі стандарти, які існують у сфері захисту людини та основоположних свобод, і більшу рішучість, яка відповідно й неминуче вимагається при оцінці порушень основоположних цінностей демократичного суспільства, Суд надає особливого значення існуванню в інституті примирення конкуренції принципів публічності та диспозитивності, яка визначає пріоритети публічного і приватного інтересів та їх взаємозв'язок. Отже, Суд вважає, що для встановлення співвідношення публічних і приватних пріоритетів в інституті примирення сторін визначальною є категорія «інтерес». Функціональне призначення категорії інтерес у кримінальному процесі є невід'ємною складовою природи цього феномена. У цьому контексті Суд так само приділяє увагу функціям інтересу, які не можуть бути залишені поза ува-

гою, враховуючи, що питання, порушене заявником, розглядається в площині кримінального процесу. Суд досліджує природу і нормативний зміст категорії «інтерес» і наголошує, що саме інтерес є важливим інструментом у діяльності суб'єктів кримінально-правових відносин. Інтерес у кримінальному процесі виступає як спонукальна сила, що приводить у рух усю систему судочинства. Відсутність конкретного інтересу або наявність іншого може зупинити або відповідним чином змінити динаміку кримінального процесу. Спонукальна сила формується певними потребами, до задоволення яких і прагне носій інтересу, а саме: особа, держава, суспільство. Так, саме потреба учасників кримінального провадження (так само потенційних учасників, якщо провадження ще не розпочалося) у реалізації власних (приватних), загальнодержавних інтересів слугує першоосновою виникнення, розвитку, зміни та припинення кримінальних процесуальних правовідносин. При цьому категорія «інтерес» у прямій або опосередкованій формі накладає відбиток на кожен із елементів кримінальних процесуальних правовідносин, а саме:

а) статус кожного суб'єкта, його правомочності зумовлені об'єктивно властивими йому інтересами та загальною моделлю консенсусу, якого досягнуто при узгодженні різноспрямованих інтересів (публічного і приватного);

б) кожна складова змісту правовідносин теж визначається інтересами, досягнути яких прагне учасник правовідносин. Закріплюючи права та обов'язки учасників кримінального судочинства, законодавець виходить із потенційної можливості конкретно взятого індивіда використати встановлені правоположення у разі участі у кримінальних процесуальних правовідносинах у тому чи іншому статусі, усвідомлення відповідного інтересу та наявності бажання його реалізувати;

в) об'єктом правовідносин виступають матеріальні й нематеріальні блага,

а також дії суб'єктів та їх результати, з приводу яких виникають правовідносини, реалізуються суб'єктивні права та виконуються покладені законом обов'язки суб'єктів правовідносин. Поняття «об'єкти правовідносин» значною мірою збігаються із категорією «інтереси», принаймні в частині щодо матеріальних і нематеріальних благ, в отриманні (збереженні) яких зацікавлений учасник правовідносин. Щодо дій суб'єктів та їх результатів, з приводу яких виникають правовідносини, то такі дії у багатьох випадках є бажаним результатом, оскільки факт їх вчинення надасть можливість реалізувати наявний в учасника кримінального провадження інтерес;

г) юридичні факти як елемент правовідносин також безпосередньо пов'язані з категорією «інтерес». Адже якби та чи інша життєва обставина жодним чином не зачіпала інтересів певних суб'єктів, то вона була б неспроможна породити активність останніх та призвести до настання юридичних наслідків. Юридичний факт виступає каталізатором щодо усвідомлення суб'єктом факту ущемлення його інтересів та потреби в їх захисті.

Під час примирення сторін у кримінальному судочинстві кожна зі сторін кримінально-правового конфлікту переслідує свої інтереси. Для потерпілого – це відновлення порушених прав шляхом відшкодування заподіяної злочином шкоди, для захисту якої він у кримінальному процесі наділений відповідними правами. Для обвинуваченого (підозрюваного) – це уникнення кримінальної відповідальності або призначення мінімального покарання. Держава, своєю чергою, будучи носієм публічного інтересу, регулює суспільні відносини, які є предметом кримінального процесуального права.

Угода про примирення, на думку Суду, являє собою ключовий інструмент узгодження інтересів учасників кримінально-правового конфлікту та забезпечення їх балансу. Адже сторони шляхом компромісних і взаємовигідних рішень

між собою адаптують норму права про примирення щодо конкретного (їх) випадку, чим задовольняють свої інтереси, а в результаті і суспільні (публічні) інтереси. Цілком очевидно, що в силу публічного характеру кримінально-правового регулювання угоди про примирення повинна відводитись другорядна роль у забезпеченні балансу інтересів. Проте індивідуальне регулювання учасників конфлікту залежить не тільки від угоди сторін, але і здійснюється завдяки волі осіб, які приймають рішення про примирення, а також норм кримінального процесуального закону, яке передбачає можливість примирення тільки за окремими категоріями злочинів.

У цьому зв'язку Суд підкреслює, що з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (2012 року), засада диспозитивності розширила свій вплив на значну категорію кримінальних проваджень і, насамперед, на кримінальні провадження щодо злочинів невеликої тяжкості (ст. 474 цього Кодексу), серед яких виділяється кримінальне правопорушення, передбачене частиною першою ст. 286 КК України, – так званий двооб'єктний злочин. Така зміна вектора державної політики, на думку Суду, має підняти на новий рівень і практику реалізації приватних інтересів у кримінальному судочинстві.

Тобто, існує така група суспільних відносин, охоронюваних кримінальним правом, у яких приватні інтереси їх учасників можуть переважати над суспільними (публічними) інтересами настільки, що волевиявлення потерпілого може мати вирішальне значення для кримінальної відповідальності винної особи. Без наявності приватних інтересів і вираження волевиявлення до їх реалізації ніякі публічні інтереси не можуть бути досягнуті.

Значно більшою мірою диспозитивність властива тим нормам кримінально-процесуального закону, які вимагають узгоджених сторонами і судом рішень. Законодавець зобов'язує суд у таких ви-

падках віддавати перевагу узгодженим сторонами рішень і ухвалити їх своїм рішенням [3].

Постановляючи аналізоване рішення, Судова палата у кримінальних справах Верховного Суду України, як на мене, визнала існуючу з грудня 2015 року судову практику щодо недопустимості затвердження укладеної між сторонами кримінального провадження угоди у кримінальних правопорушеннях, де основним безпосереднім об'єктом виступають публічні інтереси (зокрема немайнові), а спричинена конкретним фізичним чи юридичним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, – неправильною.

Більше, того в окремі думці судді Верховного Суду України Б.М. Пошви у категоричній формі підкреслено про те, що роз'яснення, яке міститься у пункті 19 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод», має рекомендаційний характер, дано без урахування пріоритету норм міжнародних договорів, які регулюють подібні правовідносини і є частиною національного законодавства.

Передбачення законодавцем у ст. 469 КПК України права укласти угоди про примирення у випадку вчинення злочину середньої тяжкості, зокрема, за частиною першою ст. 286 КК України, ви-

черпує будь-які сумніви про те, що така угода є законною.

Навпаки, положення «пункту 19 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» про те, що у кримінальних правопорушеннях, де основним безпосереднім об'єктом виступають публічні інтереси (зокрема немайнові), а спричинена конкретним фізичним чи юридичним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, укладення угоди про примирення не допускається» є не тільки незаконним і неправильним, але й таким, що суперечить практиці Суду [4].

Проведений аналіз практичних проблем, наявних протилежних позицій Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та Верховного Суду України, як на мене, ще раз засвідчує глибину і масштаби існуючої проблематики щодо розуміння інституту укладення угод у кримінальному провадженні, і лише залишається сподіватися, що в таких реаліях правового поля та неоднозначності судової практики, сучасні слідчі, прокурори можуть ефективно виконувати завдання кримінального провадження, адже у даній публікації зосереджено увагу лише на декількох із десятка прогалин та колізійних аспектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Райт Мартин Восстановительное правосудие – путь к справедливости. Симпозиум / Райт Мартин. – [пер. с англ.]. – К.: Издатель Захаренко В. А., 2007. – 304 с.
2. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13. – Режим доступу: sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2015_rik.html.
3. Постанова Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 31 березня 2016 року № 5–27 кс 16 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D66EF2B3](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D66EF2B3).
4. Окрема думка судді Верховного Суду України Пошви Б.М. стосовно постанови Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 31 березня 2016 року № 5–27 кс 16 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225.

Basista I. Practical problems of reconciliation agreements in criminal proceedings

The aim of this publication is to shed light on the practical problems arising in the course of the preliminary inquiry and at-trial procedure in criminal proceedings when the question about agreement on reconciliation is being concluded or already concluded.

An institute of agreements in criminal proceedings is the innovation of the current CCP that in its testing process encountered a number of obstacles. Firstly, it is the imperfect procedural rules regulating the procedure of concluding agreements in criminal proceedings and the features of the trial proceedings. Secondly, it is the absence in CCP a fixed participant of criminal proceedings with its own procedural status, that should not only come to an agreement on reconciliation formally, but should also exhaust the conflict situation that has arisen as a result of committing a criminal offense. Thirdly, in my opinion, creates an unprecedented situation in general, is a subjective approach to institute of agreements in criminal proceedings on the part of investigators, prosecutors, judges, and worst of all, a different interpretation of this situation by the competent judicial authorities.

A great number of practicing lawyers indicated on imperfect procedural rules which set norms of the institute of agreements in criminal proceedings in their publications, particular, the author of this publication.

To my mind, the analysis of practical problems done, existing of opposite views in competent courts, demonstrates the depth and extent of the current problems in understanding the institute of agreements in criminal proceedings, and we have only hope that, in these realities of the legal framework and the ambiguity of jurisprudence, modern investigators, prosecutors can effectively perform the tasks of criminal proceedings, as this article focuses only on a few of several dozen of gaps and conflicting aspects.

Keywords: *investigator, preliminary inquiry, mediation, agreement on reconciliation, procedural decision, jurisprudence, conflicts, gaps.*

Стаття надійшла до редакції журналу 22.01.2017 р.